

„Systém“ přichází o legitimitu

Autor: Keith Preston

(Opačný názor - viz článek Josepha S. Nye na Project Syndicate. Příspěvek, který přináší srovnatelné argumenty - viz Gideon Rachman ve Foreign Policy, pozn. aut.)

Až budoucí historici budou sepisovat dějiny někdejších Spojených států amerických, za klíčový bod obratu, kterým započal jejich úpadek, zřejmě označí události 11. září 2001.

Z 2. světové války vzešly USA jako jednoznačně nejmocnější národní stát světa, ohrožovaný pouze mocností nižšího řádu, Sovětským svazem. Americká hegemonie se postupně rozšířila napříč celým světem, jak se západní Evropa stala protektorátem USA a někdejší kolonie evropských koloniálních říší v Asii, Africe a Latinské Americe pak klientskými státy této supervelmoci.

Poválečná doba a druhá polovina 20. však byla také časem antikoloniálních povstání a odbojových hnutí a Spojené státy zabředly do jedné z těchto antikoloniálních válek v Indočíně a nakonec odtud odešly poražené. Následkem těchto událostí přišel americký militarismus o větší část své legitimity. Povinné odvody branců po Vietnamu definitivně zmizely a Amerika se zatím nikdy po tomto fiasku neodhodlala k vojenské operaci podobného rozsahu.

Doma začal počátkem 70. let dosud nevídané úrovni růstu ekonomické prosperity, dosažená poválečnou Amerikou, docházet dech. Přispěla k tomu řada faktorů: od rostoucí ekonomické síly obchodních rivalů Německa a Japonska, které si po jejich válečné porážce USA „vychovaly“ coby odbytiště svého exportu, až po vzestup neoliberální ekonomické doktríny, která během následujících čtyřiceti let přispěla k nárůstu třídní propasti.

Další příčinou pak byla postupující globalizace ekonomiky a zavádění spektra ekonomických opatření - příliš početných a rozmanitých, než aby je bylo možné jednotlivě vyjmenovávat - vedoucích ke stagnaci, inflaci, nezaměstnanosti, přílišnému rozmachu půjček a dalším hospodářským neduhům. I když šlo o dlouhodobý kumulativní proces, jeho účinky se v plné nahotě projeví až během světové finanční krize v letech 2007-2008 a dodnes pokračujícím ekonomickým úpadkem a třídní polarizací.

Útoky z 11. září sehrály klíčovou úlohu, neboť v největší míře přispěly k zavlečení USA do dvou válek, které se ukázaly být příliš dlouhými, nákladnými a únavnými a jejichž konečný výsledek lze *de facto* označit jako porážku.

Tyto vojenské neúspěchy nastaly zároveň s dramatickou eskalací ekonomického útlumu. Ke zhoršení situace přispělo i 40 let stupňované vytváření policejního státu, které započalo s prezidentem Richardem Nixonem vyhlášenou „válkou proti drogám“. Ta se postupně rozšířila na boj proti zločinu obecně, zbraním, gangům, terorismu a stále obskurnějším – a zdánlivě nevinným – kategoriím. Toto umožnilo narůst státní represi do té míry, že dopadá nejen na tradičně okrajové skupiny populace, ale také na některé segmenty „obyčejné Ameriky“ (jde zejména o lidi se silným vztahem ke zbraním ve venkovštějších oblastech země). Procento uvězněných dosáhlo rekordní úrovně jak v rámci americké historie, tak i celosvětovém měřítku.

Následkem těchto trendů přichází „systém“ ze všech stran o legitimitu. Všechny hlavní instituce stabilně požívají důvěry stále se zmenšující menšiny obyvatelstva. Opoziční politická hnutí postupně získávají na síle jak v rámci mainstreamu, tak i na okrajích. Hnutí Tea Party, Occupy Wall street a libertariánské, proti Federální rezervní bance zaměřené hnutí kolem Rona Paula můžeme považovat za příklady mainstreamové opozice. Hnutí domobran a milic, které znovu dosáhlo a dokonce překonalo svůj dosavadní vrchol první poloviny 90. let a nedávné nepokoje ve Fergusonu pak představují příklady odporu na okrajích společnosti. Vznikají a rostou také radikálně protistátní hnutí, mj. antikapitalističtí anarchisté, libertariáni rozličných proudů, pravicoví patrioti a **hnutí suverénních občanů**. Všechny tyto skupiny se těšily v uplynulé dekádě růstu, podobně jako nové proudy, fundamentálně se stavící proti statusu quo – např. tzv. „neoreakční hnutí.“ (někdy též zvané **Dark Enlightenment** / „Temné osvícenectví“/, pozn. DP)

Průzkumy ukazují, že jeden ze čtyř Američanů by dnes podporoval rozvoj separatistického hnutí ve své oblasti či regionu. Jde i znatelný nárůst oproti podílu jeden z šesti v roce 2008 a ještě před dvaceti lety by taková čísla byla naprosto nemyslitelná.

Nacházíme se také v čase nebyvale dynamických kulturních, generačních a demografických změn. Podíl historické evropské většiny Spojených států na celkové populaci země se za padesát let smrsknul z 90% na necelé dvě třetiny. Masová imigrace tuto demografickou transformaci v budoucnu ještě prohloubí. Sňatky osob stejného pohlaví – o generaci zpět nemyslitelná představa – se rychle stávají kulturně i legislativně normalizovanými.

Podpora vojenských intervencí se ocitla na historickém minimu. Nejrychleji rostoucím náboženstvím Ameriky je „žádné.“ Průzkumy veřejného mínění dokonce naznačují obrat ve vnímání války proti drogám. Legalizaci marihuany nyní podporuje většina dotázaných a na levici i na pravici roste nechuť k ohromnému nabobtnání vězeňské populace. Americká politická realita se stává stále nepřátelštější, polarizovanější, a postrádající umírněnost i zdvořilost. Kulturní levice tíhne k čím dál urputnějšímu fanatismu a konzervativci se následně utvrzují ve svém odporu.

Není příliš pravděpodobné, že většina těchto trendů bude v dohledné budoucnosti (pokud vůbec někdy) zvrácena. Možná dokonce vůbec žádné.

Výsledkem této situace pak nejspíše v následujících letech a desetiletích bude stále

rozmanitější společnost, jejíž fragmenty se od sebe budou stále více vzdalovat. Přestože pravděpodobně dojde k útlumu amerických zahraničních vojenských intervencí kvůli jejich nákladnosti a nedostatku obecné podpory, domácí represe budou s velkou pravděpodobností pokračovat v neztenčené míře.

Společnost bude v obecné rovině směřovat ke stále vyšší míře rozmanitosti a multikulturalismu. Převládající kulturní proudy se budou klonit doleva ve všech významných oblastech, navzdory stále vyhraněnější militantnosti sociálních a kulturních konzervativců; obdobně dojde zřejmě i k nárůstu projevů levicového extremismu. Prohloubí se zlomy podél rasových, etnických, kulturních, náboženských a zeměpisných linií. Třídní rozdíly se budou zvyrazňovat a řady chudých, nezaměstnaných a těch bez domova se budou rozšiřovat.

Bude pokračovat likvidace střední třídy. Bohatství se stále více bude hromadit na **vrcholku pyramidy** a stále častěji se budou v Severní Americe objevovat i kapsy chudoby na úrovni Třetího světa. Miliony mladých s hořkostí zjistí, že jejich bezcenné diplomy z kulturní antropologie a genderových studií jsou přesně to, co jsou – bezcenné.

Stále více dospělých, lidí středního věku i seniorů bude pracovat v barech, restauracích, prodejnách a provozovnách rychlého občerstvení. Více mladých bude nuceno bydlet u rodičů ve sklepě a stále více starých lidí pak se svými dospělými dětmi.

Nám všem pak bude vládnout politická třída postrádající oblibu i respekt. Vláda bude stále častěji a intenzivněji vnímána coby utlačitelská, absurdní a neschopná čehokoliv dosáhnout. V hlavním proudu i na okrajích porostou opoziční hnutí. Odstředivé tendence se budou zvyrazňovat v regionech i komunitách s tím, jak bude stát pozbývat legitimitu. Státy BRIC získají na váze v mezinárodní politice a stanou se tak výzvou americké hegemonii. Nesmíme zapomínat ani na očekávatelné ekologické krize a celou plejádu divokých karet, které velmi pravděpodobně vynese prudký technologický rozvoj.

Džin byl vypuštěn z lahve. Držte si klobouky, jízda začíná.

Úvaha Keitha Prestona *The Cat is Out of the Bag* vyšla na stránkách Attack the System.